HUS-yhtymän kirjallinen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain 59 §:n muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi (HE 319/2022 vp), ja
hallituksen esityksestä laiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain 59 §:n muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 319/2022 vp) täydentämisestä (HE 328/2022 vp)

HUS-yhtymä kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallisen lausuntonsa Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle otsikossa mainituista hallituksen esityksistä, ja haluaa esittää seuraavat huomiot.

Hallituksen esityksissä ehdotetaan säädettäväksi toistaiseksi voimassa olevana mahdollisuutena, että Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueet voisivat ylläpitää kahta ympärivuorokautisesti päivystävää yhteispäivystysyksikköä sairaaloidensa yhteydessä, sekä tästä koskevasta rahoituksesta. Voimassa olevassa laissa näillä hyvinvointialueilla on tämä mahdollisuus vuoden 2032 loppuun saakka. Esityksissä ehdotetaan lisäksi tehtäväksi hoitopaikan valintaa koskevaan lainsäädäntöön pääosin teknisluonteisia tarkistuksia terveydenhuoltolakiin, sosiaalihuoltolakiin ja kotikuntalakiin.

HUS-yhtymä ei lausunnossaan halua ottaa kantaa Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueiden yhteispäivystyksen järjestämistä koskevaan asiaan.

HUS-yhtymän näkemyksen mukaan terveydenhuoltolain hoitopaikan valintaa koskevaan lainsäädäntöön ehdotetut muutokset ovat perusteltuja ja kannatettavia. Kuten hallituksen esityksen perusteluissakin todetaan, muutokset eivät käytännössä tulisi vaikuttamaan vallitseviin käytäntöihin potilaiden valinnanvapaudessa. Sen sijaan muutokset selkeyttäisivät tällä hetkellä osin vaikeasti tulkittavaa ja keskenään ristiriitaista potilaan valinnanvapautta koskevaa sääntelyä.

Samassa yhteydessä HUS-yhtymä haluaa kuitenkin tuoda esiin potilaiden hoitopaikan valintaa sääntelevään lainsäädäntöön liittyviä muita haasteita. Vuoden 2023 alusta voimaan tulleessa laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, järjestämislaki) säädettiin siitä, että hyvinvointialue vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä alueellaan ja on järjestämisvastuussa asukkaidensa sosiaali- ja terveydenhuollosta. Järjestämislain 8 §:n perusteella hyvinvointialue saa järjestää ja tuottaa itse sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja toisen hyvinvointialueen alueella vain toimiessaan yhteistyössä tai yhteistoiminnassa kyseisen hyvinvointialueen kanssa. Sääntelyn taustalla oli erityisesti Pirkanmaan sairaanhoitopiirin yhtiöittämien erikoissairaanhoidon palveluntuottajien toiminnan laajeneminen Uudellemaalle Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ohjatessa uusimaalaisia potilaita hoitoon näihin yksiköihin valinnanvapauslainsäädännön perusteella, sekä tähän liittyneet ongelmat esimerkiksi potilaiden yhdenvertaisuudessa.

Uuden lainsäädännön tultua voimaan Pirkanmaan hyvinvointialue on HUS-yhtymän tietojen mukaan myynyt kokonaisuudessaan edellä mainittujen perustamiensa yhtiöiden osakekannan ulkopuolisille toimijoille. Pirkanmaan hyvinvointialueen tulkinnan mukaan järjestämislaki mahdollistaa sen, että he voivat tehdä mainittujen yhtiöiden kanssa hankintasopimukset ja

ohjata tätä kautta niiden hoitoon uusimaalaisia potilaita valinnanvapaussäännösten pohjalta. HUS-yhtymä näkee tämän toimintatavan edelleen ongelmallisena. Potilaiden yhdenvertaisuuteen liittyvät ongelmat ovat edelleen vastaavat kuin aikaisemmin, ja lisäksi Pirkanmaan hyvinvointialue hyötyy toimintamallista edelleen myös taloudellisesti laskutuksen kulkiessa sen kautta.

HUS-yhtymä katsoo, että edellä kuvattu järjestely on tosiasiallisesti palvelujen järjestämistä toisen hyvinvointialueen alueella ilman, että hyvinvointialue toimii yhteistyössä tai yhteistoiminnassa toisen hyvinvointialueen kanssa. Järjestämislain sääntelyä ja sen tulkintaa tulisi tältä osin edelleen tarkentaa.

Teppo Heikkilä
Hallintoylilääkäri, HUS-yhtymä